

ರಾಜತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ

1788 ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಾರಿಷಸ್

ಸಾರಾ ಈಸ್ಟರ್ಬೈ - ಸ್ಮಿತ್

ಜಾರ್ಡನ್ ಡು ರುವಾಗೆ 1788 ರ ಶರತ್ಕಾಲವು ವ್ಯಸ್ತ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ವರ್ಷದ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ಗೆ ಭಾರತದ ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್‌ನಿಂದ (ಈಗಿನ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ) ರಾಯಭಾರಿ ನಿಯೋಗವೊಂದರ ಆಗಮನವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಅತಿಥಿಯನಾದ 16ನೇ ಲೂಯಿಸ್ ತಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಂತರ, ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನ ಹಲವು ಸಂತೋಷದಾಯಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸವಿದ ನಂತರ, ಈ ಮೂವರೂ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರೆಂಚರನ್ನು ಆಯ್ದು ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಫ್ರೆಂಚ್ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸೆವ್ರದ ಪಿಂಗಾಣಿ ವಸ್ತುಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದವು ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಮಾಲಿಗಳ ತಂಡವೊಂದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. 17 ನೇ ಲೂಯಿಸ್ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಕ್ಷಣವೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದ್ದ ತಮ್ಮ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭಾರತದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಂತೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಅತಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.¹

ಈ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ವಿನಿಮಯದ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪತ್ರಗಳ ಕಟ್ಟು ಆ ಅವಧಿಯ ಅಧಿಕೃತ ಸರ್ಕಾರೀ ದಸ್ತಾವೇಜಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಲ್ಲದೇ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನ ಮ್ಯುಸಿಯೆಮ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಡಿಸ್ಕೋ ನ್ಯಾಚುರೇಲ್ (Muséum National

d'Histoire Naturelle - MNHN) ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ದಾಖಲೆಗಳು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, 1788 ರ ಆಗಸ್ಟ್ 8 ರಂದು ಹೊರಡಿಸಿದ ಅಧಿಕೃತ ವಿನಂತಿಯ ಪತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅದೇ ವರ್ಷದ ನವೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಹಡಗುಗಳು ಹೊರಡುವವರೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಅವು ನಂತರ ಆ ಸಮುದ್ರ ಯಾನದ ಉತ್ಸಾಹದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಅವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ 1789 ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕೋರಮಂಡಲ್ ಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದವು.

ಈ ಮೂಲಗಳು ನಮಗೆ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ, ಸಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ತಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇದ್ದ ಆಂಗ್ಲರ ಭೀತಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಹದಿನಾರನೇ ಲೂಯಿ (1774-92) ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನರಿಬ್ಬರೂ (1782-99) ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೋಸುಗ ಪರಸ್ಪರರ ಸಹಾಯ ಆಶಿಸಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ತೀವ್ರತರದ ಸೈನ್ಯದ ಭಯ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಬಹು ಕಾಲದ ವೈರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. 1788 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮೂವರು ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಆಗಮನವು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಅನ್ನು ಭಾರತದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಲೇಬೇಕಾದ ಋಣಕ್ಕೆ ದೂಡಿತು, ಆದರೆ ಹದಿನಾರನೇ ಲೂಯಿ ಮತ್ತವನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಫ್ರೆಂಚ್ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ಸಹ ಮಾಡಿ ಕೂಡ ಕೈಚಳಕ ಮೆರೆದರು. ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಳಿಸುವ ಅವರ ಚರ್ಚೆಗಳು ಸಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 1780 ರ ಫ್ರಾಂಕೋ-ಮೈಸೂರಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಪತ್ರಗಳು 1780 ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರಿನಡೆಗಿನ ಈ ಫ್ರೆಂಚ್ ನಿಯೋಗದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಪತ್ರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕೆಳ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಇಬ್ಬರ ಸಂವಾದವು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಇಣಕುನೋಟವೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಲಿಗಳ ಪತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ಹವ್ಯಾಸೀ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಲಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂಥ ಭಾರತೀಯ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವೊಂದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರೀ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಪ್ರಬುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರೊಂದಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅವರ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯ ಹಂತಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೂ, ಈ ವ್ಯೂಹಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಜನರೇ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು².

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಜತಂತ್ರ

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಭಾರತ ಉಪಖಂಡವು ಜಾಗತಿಕ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟನ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಹಾಲೆಂಡ್‌ಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಯೂರೋಪಿನ ಶಕ್ತಿಗಳು ಭಾರತದ ಕರಾವಳಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧಾನುಕೂಲದ ಬಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯ ಉಪಖಂಡವು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಯೂರೋಪಿನ ನೇರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಗದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ, ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಪ್ರಬಲವಾದ ಮರಾಠಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಳಿದುಳಿದ ಮುಘಲ್ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಬೆಯಂಥ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಎರಡೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿತ್ತಾದರೂ, 1780 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮರಾಠರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ, ಕೇವಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಷ್ಟು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಮಾತ್ರ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು 1791 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ (ಚಿತ್ರ 9.1ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ) ಟಿಪ್ಪುವಿನ ವೈರಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒತ್ತರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಪತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯುತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಂತೆಯೇ, ಯುದ್ಧಗಳು, ಗಡಿಭಾಗದ ಕಚ್ಚಾಟಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಖಂಡದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಮರಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ಒಮ್ಮೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

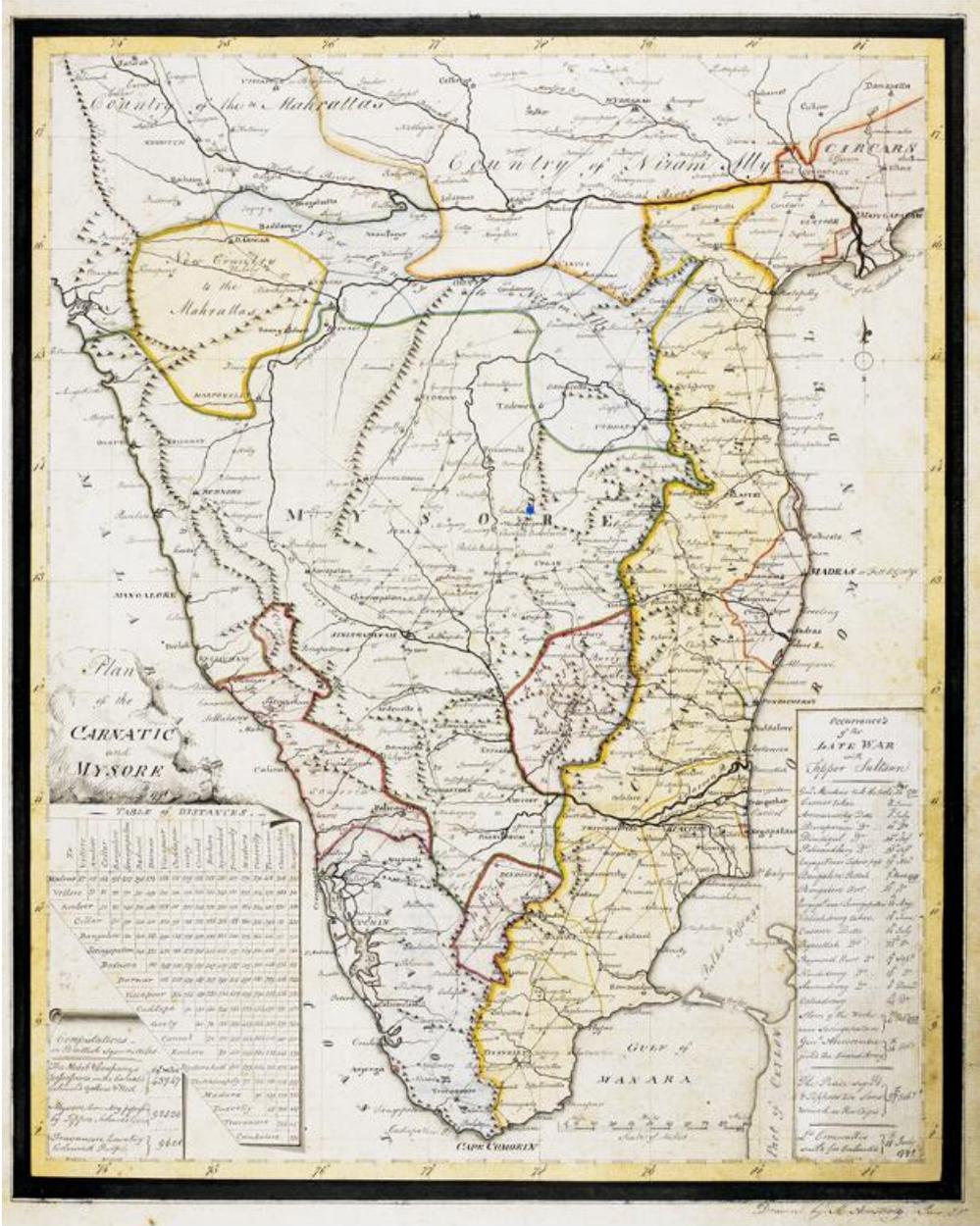
ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರು ನಿರಂತರವಾದ ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾ ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಫ್ರೆಂಚರ ಸಹಜ ಮಿತ್ರನಾಗಿತ್ತು. ಪಾಂಡಿಚೆರಿ (ಈಗಿನ ಪುದುಚೆರಿ) ಮತ್ತು ಚಂದರ್ನಾಗೋರ್ (ಚಂದನನಗರ್) ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಾಪಾರಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಬಯಸಿತ್ತು³. ಫ್ರೆಂಚರು ತಮ್ಮ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನಿರಂತರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವನಾದ ಹೈದರ್ ಅಲಿಯ (1766-82) ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ 1782 ರಿಂದ ಅವನಿಗಿಂತ ಯುದ್ಧಮಗ್ನನಾದ ಆತನ ಮಗ, "ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ" ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ (1750-99) ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಟಿಪ್ಪು ಒಮ್ಮೆ, "ನಾನು ಅವರನ್ನು (ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು) ಭಾರತದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನವಿಡೀ ಫ್ರೆಂಚರ ಮಿತ್ರನಾಗಿರಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ"⁴ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದನಂತೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆತನ ಕೈಲಿ ಇಡೀ ಉಪಖಂಡದಿಂದಲೇ ಉಚ್ಛಾಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದರೂ, ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನದೇ ಸರಹದ್ದಿನೊಳಗೆ ಅವರ ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದನು. ಆತ ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಮರಾಠರ ವಿರುದ್ಧದ ನಿರಂತರ ಯುದ್ಧಗಳ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಅಂತಿಮವಾಗಿ 1799 ರ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದನು.

ಇಂದು, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು, ಆತನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಆತನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಬ್ಬ ರಾಜನಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರತ್ತ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ⁵. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಬಗೆಗಿನ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ 1788 ರ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಯೋಗದ ಬಗೆಗಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಚರ್ಚೆಯು⁶, ಬಹುಪಾಲು

ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಡನೆ ಆತ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಪ್ರಮಾಣದ "ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ"ಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ⁷. ಆದರೆ, ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳು ಟಿಪ್ಪು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದ ದೃಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬೇಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್ ಅವರು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಯೂರೋಪಿನ ಸಮಕಾಲೀನರಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರೊಂದಿಗೆ ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು⁸.

ಚಿತ್ರ 9.1

ಕರ್ನಾಟಕ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ನಕಾಶೆ, ಜೂನ್ 1792. ಈ ನಕಾಶೆಯು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಅವಧಿಯ ತಕ್ಷಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆದ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮೂರನೇ ಮೈಸೂರಿನ ಯುದ್ಧದ ನಂತರದ ರಾಜಕೀಯ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಂಪು ವಿಭಾಗಗಳು ಬ್ರಿಟೀಷರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ; ನೀಲಿ ವಿಭಾಗವು "ನಿಜಾಮ್ ಅಲಿಯ ಹೊಸ ದೇಶ"ವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು - ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಭೂಪ್ರದೇಶ - ಮಧ್ಯದ ನಸು ಹಳದಿಕಂದು ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾವೊರಿ ನದಿಯ ದ್ವೀಪವೊಂದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್, ಎರಡು ಕೆಂಪು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಈ ನಕಾಶೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯು ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್‌ನ ಪೂರ್ವದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ರಾಬರ್ಟ್ ಹೋಮ್‌ರ ನಂತರ ಎಮ್.ಆಮ್ಸ್‌ಫಂಗ್‌ರಿಂದ ಚಿತ್ರಿತ; ರಾಬರ್ಟ್ ಬೋಯರ್ (ಲಂಡನ್) ಮತ್ತು ಡಬ್ಲ್ಯು. ಶಾರ್ಪ್‌ರಿಂದ (ಮದ್ರಾಸ್) ಪ್ರಕಟಿತ, 1794. © ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಬೋರ್ಡ್, ಡಬ್ಲ್ಯು.ಡಿ. 3775 (2).

ಆದರೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹ ಬಹಳ ಚೈತನ್ಯಶೀಲನಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು, ಆತ ಯೂರೋಪಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತ ಯೂರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಕುತೂಹಲ ಹೊಂದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತವೆಂದರೆ, ಆತ ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್ನಿನಲ್ಲಿ 1797 ರಲ್ಲಿ ಜಾಕೋಬಿಯನ್ ಕ್ಲಬ್ ಒಂದನ್ನು ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು⁹. ಸುಲ್ತಾನನು ಭೂಮಂಡಲದೆಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಅಗಾಧ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದನು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು 1799 ರಲ್ಲಿ ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್ನಿನ ಪತನದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದರು¹⁰.

ಆತನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಈಗ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ದಂತಕಥೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ¹¹. ಅದಾಗ್ಯೂ ಭೌತಿಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸಲೂಬಹುದು ಎಕೆಂದರೆ, ಅವು ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ ಸದೃಢವಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಆ ರೀತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರೂಪ¹². ಆದರೂ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಅನೇಕ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಯೂರೋಪಿನ ರಸಜ್ಞರಂತೆ, ತನ್ನ ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಉದ್ಯಾನಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದನು. ಸಸ್ಯಗಳು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಎರಡೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೂ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಗಳಾಗಿಯೂ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದವು¹³.

ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಯುಗವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಜೋಡು ಆಸಕ್ತಿಯು 1788 ರಲ್ಲಿ ಈ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಸಿದ ಅಧಿಕೃತ ಸೂಚನೆಯಾದ ಹುಕ್‌ಮ್‌ನಾಮಾದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಧಿತವಾಗಿದೆ¹⁴. ಆತ ಈ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ, ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವು ಭಾರತದ ಉಪಖಂಡದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವ ಆತನ ಯೋಜನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೇನಾ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಾಗಿತ್ತು¹⁵. ಆದರೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪರದ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದಿದ್ದನು, ಮತ್ತು ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೋಸುಗ ಆತ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ಕೋರಿದ್ದನು.

ಹುಕ್‌ಮ್‌ನಾಮಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗವು ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಯುಗದ ಉದ್ಯಮದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. 1782 ರಲ್ಲಿ ಆತ ಮೈಸೂರಿನ ಸುಲ್ತಾನನಾಗಿ ಗದ್ದಗೆಯನ್ನೇರಿದ ಸಮಯದಿಂದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲುಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಂಥ ಯೋಜನೆಗಳ ಒಂದು ಸರಣಿಯನ್ನೇ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಇವುಗಳು, ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಎರಡನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು, ಯೂರೋಪಿನ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರೀ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಭೂಹಿಡುವಳಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಉನ್ನತ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವೇ ಎಂಬ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ: ಕೊನೆಗೆ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ, ತನ್ನ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಕೆಲವೇ ಒಂದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು¹². ಆದರೂ ಅನಂತರ ನಾವು ಮೈಸೂರಿನ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ನೋಡದೇ ಹೋದರೆ, 1788 ರ ನಿಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸದೊಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ನೋಟವು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ

ಇತಿಹಾಸಗಳ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾದ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನಿಗಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ¹⁸.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಸಂಭಾವ್ಯವಾಗಿತ್ತೇ? ಜೋಯೆಲ್ ಮೋಕರ್ ಮತ್ತು ಲಿಲಿಯಾನ್ ಹಿಲೇರ್-ಪೆರೆಜ್ ಅವರಂಥ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಕೌಶಲ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನ ಆರ್ಥಿಕತೆಯೊಂದರ ನಿರ್ವಹಣೆ- ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆ- ಆರ್ಥಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ¹⁹. ಹುಕುಮ್‌ನಾಮಾದಲ್ಲಿ, ಟಿಪ್ಪು ತನ್ನ ಮೂವರು ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ, ಹದಿನಾರನೇ ಲಾಯಿಯು “ಮೈತ್ರಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು” ಪೂರೈಸಲೋಸುಗ, “ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತುಪಾಕಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು.... ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಗಡಿಯಾರ-ತಯಾರಕರು, ಪಿಂಗಾಣಿ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಕರು, ಗಾಜು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಯ ತಯಾರಕರು ಮತ್ತು [ಫ್ರಾನ್ಸಿನ] ಇತರ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು, ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದಲ್ಲೂ ಹತ್ತತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು” ಕಳುಹಿಸಲು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದ²⁰. ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಬರಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಭೌತಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕೋರಲಿಲ್ಲ; ಆತ ಸ್ವತಃ ಅಂತಹ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನೂ ಸಹ ಕೋರಿದ್ದ. 1788 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜತಂತ್ರದ ವಿಷಯವು ಯೂರೋಪಿನ ಉದ್ಯಮೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಾಗಿತ್ತು²¹.

ಹುಕುಮ್‌ನಾಮಾದ ಮೊದಲ ಪುಟ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಈ ವಾಸ್ತವಾಂಶವು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಅಂತರಂಗದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ತಡೆಯೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮ್ಯುಸಿಯಮ್ ನ್ಯಾಷನೇಲ್ ಡಿಸ್ಕೋರ್ ನ್ಯಾಚುರೇಲ್‌ನ ದಾಖಲೆಗಳು ಆತನ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ: ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಫ್ರೆಂಚ್ “ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ” ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಲಿಗಳ ತಂಡವೊಂದನ್ನು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ. 1788 ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಈ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸಮುದ್ರಯಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಸಿಜರ್ ಹೆನ್ರಿ ಡೆ ಲಾ ಲುಜೆರ್ನಗೆ (1737-99) ತಲುಪಿಸಲಾಯಿತು, ಆತ ಅದನ್ನು ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಜಾರ್ಜ್ ಡ್ಯು ವಾರ್ಡ್ ಮುಖ್ಯ ಮಾಲಿಯಾದ ಆಂದ್ರೆ ಥೂವೆನ್ನನಿಗೆ (1747-1824) ತಿಳಿಸಿದನು. ಲಾ ಲುಜೆರ್ನ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದನು: “ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ರಾಯಭಾರಿಗಳು.... ಎಲ್ಲ ಪ್ರಬೇಧಗಳ ಹೂಗಳ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತು ಅಗಸೆ, ಸೆಣಬಿನ ಬೀಜಗಳು [ಮತ್ತು] ಯೂರೋಪಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ.... ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಒಬ್ಬ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯ (ವಿಜ್ಞಾನಿ), ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಸಸ್ಯಚಿಕಿತ್ಸಕ, [ಮತ್ತು] ಕೆಲ ಯುವ ಮಾಲಿಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಇದರತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು.... ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ²². ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು (ಹುಕುಮ್‌ನಾಮಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದಂತೆ) ಗಡಿಯಾರ ತಯಾರಕರು ಮತ್ತು ಗಡಿಯಾರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಆತ ಮಾಡಿದ ಕೋರಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು: ಆತನಿಗೆ ಬರಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವಂಥ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗಿಡಗಳು ಕೊಂಚ

ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಉಡುಗೊರೆಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ: ಗಿಡಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದವು ಮತ್ತು ನಾಶವಾಗುವಂಥವು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಪ್ರಯಾಣ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು, ಅದು ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯವರೆಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ಸಮುದ್ರಯಾನವನ್ನೂ ಅದರ ನಂತರ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಭೂಪ್ರಯಾಣವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.²³ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದಿಳಿದಂಥ ಯಾವುದೇ ಸಸ್ಯ ಮಾದರಿಯು ಅನಂತರ ಹೊಸ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್ಮಿನ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಒಗ್ಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ಮಾಲಿಗಳ ಜಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣತಿಯ ಮೇಲಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆಯು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಸ್ಯಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳು

1788 ರಲ್ಲಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಭಾರತದೊಳಗೆ ತನ್ನ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಆಧವಾ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಎಲ್ಲಾ ಕೋರಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯಿರುವವರಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವಂಥ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿತವಾಗಿತ್ತು²⁴. ಹಾಗಾಗಿ, ಆ “ಮಹಾನ್ ದೇಶ” ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸೇನಾ ಸಹಾಯ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು 1783 ರ ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅವಧಿಗೆ ಮುನ್ನವೇ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದೀನವಾದ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪನ್ನೂ (ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮರಣಿಸಿದ್ದ) ಜನರಲ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್-ಜೋಸೆಫ್ ಪ್ಯಾಟಿಸ್ಸಿಯರ್ ಡು ಬುಸ್ಸಿ, ಮಾರ್ಕ್ವೆಸ್ ಡೆ ಕೆನ್ಸೆಲ್ಯುನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು (1718 ಅಥವಾ 1720-85). (ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯ ಗವರ್ನರ್ ಮತ್ತು ಕೇಪ್ ಆಫ್ ಗುಡ್ ಹೋಪ್‌ನ ಪೂರ್ವಕ್ಕಿದ್ದ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕನಾಗಿ, ಬುಸ್ಸಿಯು ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ನಡುವಿನ ಅತ್ಯಪ್ತಿಕರ ಸಂಧಾನದ ಮಧ್ಯೆ ಹಿತಕಾರಿಯಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಗು ತೂರಿಸಿದ್ದನು²⁵.)

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮೈಸೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಡೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು, ನಾವು ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚು ನೋಡುವಂತೆ, ಫ್ರೆಂಚ್ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವಂತಾಯಿತು. ಹದಿನಾರನೇ ಲೂಯಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಜೊತೆ ಸಾಗಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಂಡವನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರು (ಆದರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯ ಹತ್ತು ಜನರ ಬದಲಿಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು)²⁶. ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಣತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ತನ್ನದೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಆಧರಿತವಾದ “ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ”ವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿತು²⁷. ಮೈಸೂರಿನಡೆಗಿನ ನಿಯೋಗವು ಫ್ರೆಂಚ್‌ರ ಕಣ್ಣಿನೆದುರಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಅಖಾಡಗಳಲ್ಲೊಂದರ ಆಳದೊಳಗಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಅವಕಾಶವೊಂದನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ, ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುಳಿದಿರುವ ರಾಜರಲ್ಲೊಬ್ಬರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಹುರಿದ ದನದ ಮಾಂಸ ಮುಕ್ಕುವ ವೈರಿಗಳ ಮೂಗಿನಡಿಯಿಂದಲೇ ಲಪಟಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಹಾಗಾಗಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕೋರಿಕೆಯು, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಗೆ ತನ್ನದೇ ವಿದ್ಯತ್ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಉತ್ಸಾಹಕಾರಿ ಅವಕಾಶವೊಂದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಈ ನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಫ್ರೆಂಚ್ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಜನರನ್ನು (ಇಬ್ಬರು ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಮಾಲಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ) ಕಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಜಾರ್ಡನ್ ದ್ಯು ವಾರ್ ಮತ್ತು ಇತರರೊಡನೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ “ಕಂಡುಬರದ... ಉಪಯುಕ್ತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು” ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಮೂಲಕ ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ “ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು”²⁸. ಸುಲ್ತಾನನ ಕೋರಿಕೆಯು, ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಫ್ರೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಉಪಕಾರ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಹೊಸ ವಿದ್ಯಮಾನವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ; ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ವಾಹಿನಿಗಳನ್ನು ಬೀಜಗಳ ಪರಿಚಲನೆಗೋಸ್ಕರವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು, ಈ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ (Republic of Letters - ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಚಾವಡಿಯಾಗಿತ್ತು) ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪುನರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು²⁹. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಸಮುದ್ರ ಯಾನಗಳು ಸಸ್ಯಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಔಪಚಾರಿಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದವು. 1770 ರಲ್ಲಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಸಾಗರಗಳೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಲಾಭಾಂಶಗಳು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿದ್ದವು, ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು 1785-88 ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಟ ಡು ಲಾಪಿರೊಝ ನಡೆಸಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಪೆಸಿಫಿಕ್‌ನ ದುರ್ದೈವಶಾಲಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಯಾತ್ರೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು³⁰. 1788ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು³¹.

ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಯಾತ್ರೆಗಳ ನಂತರ, ಆಸಕ್ತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಫ್ರೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದ್ದ ಮುಂದಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ, ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಒಡೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಹವ್ಯಾಸಿಗಳೊಡನೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾದ ವಿನಿಮಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ದೇಶೀ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀ ಎರಡೂ ರೀತಿಯ, ಲಾಭದಾಯಕ ಸಸ್ಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟವು, ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ಣರಾಗಿದ್ದ ಥೂವನ್ ಮತ್ತು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಮತ್ತವರ ಸಹಾಯಕರುಗಳ ನಡುವಿನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ³². ಹಾಗಾಗಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯ ಬೇರೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ, 1788 ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ, ಥೂವನ್ನನು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ, “ಫ್ರೆಂಚ್ ವಸಾಹತುಗಳು ಮತ್ತು ಜಾರ್ಡನ್ ದ್ಯು ವಾರ್ಡ್ ಮಧ್ಯೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಜನೆ”ಯೊಂದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು³³. ಮತ್ತು ಅದೇ ವರ್ಷದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ, ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನು ಥೂವನ್ನನಿಗೆ

ತಾನು ಕೇಯ್‌ನಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಕೆಲವು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿ, “ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಬಲ್ಲವೇ” ಎಂಬುದನ್ನು ಥೂವನ್ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೋರಿಕೊಂಡಿದ್ದ³⁴.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಪ್ರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ನಿಜವಾಗಿ, ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಥೂವಾನನು ಅವರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಳಿಸಿರೆಂದು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದ್ದಾನೆ: “ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಕಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಡಿ[,] ಹಾಗಾಗುವ ಸಂಭವ ಬಹಳ ಅಪರೂಪ ಏಕೆಂದರೆ ನೀವು ವಾಸಿಸುವ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಸ್ಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲೇನೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ”³⁵. ಆದರೆ, 1780 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು, ಜನವರಿ 1788 ರ ಥೂವನ್ನನ ವಸಾಹತು ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದ ಯೋಜನೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತ್ತು. ಥೂವನ್ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರೆಂಚ್ ವಸಾಹತಿನ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವರದಿ ಮಾಡಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿತ್ತು, ಮೊದಲು “ಅಡುಗೆ-ಕೈತೋಟದ ಸಸ್ಯಗಳ” (ಬಟಾಣಿ, ಹುರುಳಿಕಾಯಿ, ಸೌತೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕರಬೂಜ ಹಣ್ಣುಗಳು) ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿತ್ತು, ನಂತರ “ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ”ದಲ್ಲಿ (ಶುಂಠಿ, ವೆನಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಳುಮೆಣಸುಗಳಂತಹ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ತುಟ್ಟಿ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳು) ಬಳಸಬಹುದಾದಂಥವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಕಡೆಯ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಂಥ, ಕುಶಲಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಬರುವಂಥ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಸ್ಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ) ಮುಕ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರು, ನಂತರ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯವರ್ಧಕ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿತ್ತು³⁶.

ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುವಿಗಿದ್ದ ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಭಾರತೀಯ ಸಸ್ಯಗಳ ರೂಪದ “ಹಸಿರು ಚಿನ್ನ”ದಂಥದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಲು ಫ್ರೆಂಚರ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಅವಕಾಶದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾರ್ಡನ್ ದ್ಯು ವಾರ್ಡ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ವರ್ಸೇಲ್ಲಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ, ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯೆ ನಿಲ್ಲಲು ನಿಗದಿಯಾದ ಇಲ್ ಡು ಪ್ರಾನ್ಸಿನಿಂದ (ಮಾರಿಷಸ್) ಸಸ್ಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಥೂವನ್ನನು ದೃಢವಾದ ಸೂಚನೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ³⁷.

ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜತಂತ್ರದ ಸಿದ್ಧಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅನುಸರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸರ್ಕಾರೀ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಒಂದೇ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಧಿಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಸಮ್ಮತಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿ, ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾರತದೇಗಿನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸುವವರನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ತಯಾರಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದೇ, ಜಾರ್ಜ್ ದು ವಾರ್ಡ್ ಮುಖ್ಯ ಮಾಲಿಯಾದ ಥೂವನ್ ಆಗಿದ್ದನು. 1788 ರ ಆಗಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರಿನ ನಡುವೆ, ಆತ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನ ಜೊತೆ, ಲುಜಿಯೆರ್ನನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ವ್ಯೂಗೋನ ಜೊತೆ; ಮತ್ತು ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಸಮಯ ಭಾರತದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ರಾಜರ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾಗಿ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಿಯೆರ್ ರುಫಾನನೊಡನೆ ತೀವ್ರ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನಂತರ ಥೂವನ್ನನು ನವೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೂ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಯಾತ್ರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತ ಆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ನಿಯೋಗದ ಜೊತೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪತ್ರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಸಸ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿದ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಥೂವನ್ನನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಕೆವಲ ಬೆಂಬಲಪೂರ್ಣವಾದುದಷ್ಟೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ: ಅದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನು ಮಾಡಿದ ವಿನಂತಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಆತ “ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದರೆ” ಎಂದು ಭಾವೋದ್ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತ, “ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡಲು ನೀವು ತೋರಿದ ಕರುಣೆಗೆ; ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶದ ಪ್ರತಿ ಅಂಶವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಮೇಲೂ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗರೂಕತೆಯೇ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಖಾತರಿಯಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು³⁸. ಥೂವನ್ನನು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತ ಆತ ಸ್ವತಃ: “ತೋಟಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾರತದ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಹೂವುಗಳ, ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಗಿಡಗಳ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋಗುವೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾನೆ. “ಇದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸುಲಭವಾದುದು” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ.³⁹ ಥೂವನ್ನನ ಹುರುಪಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜತಂತ್ರದ ವಿಸ್ತೃತ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ನಿಯೋಗವು ತರಬಹುದಾದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಆತ ಈ ನಿಯೋಗವು ಸಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮತೋಲನದ ಮೇಲೆ ಈ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಯೋಗ ಬೀರಬಹುದಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನಿಗೂ ಸಹ, ಈ ಯಾನವು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯೋಚಿತ ಲಾಭಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿದ್ದು, ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಆತ ಕಳಿಸಿದ ಮೊದಲ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ: “ನಾವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಮರೆತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ [ಕಳುಹಿಸಲೂ] ಸಹ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು”.⁴⁰

ಸಸ್ಯಗಳ ಸರಕಿನ ಜೊತೆ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳೂ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಥೂವನ್ ಮತ್ತು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನರು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಜೀವಂತ ಸಸ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಜೊತೆ ಬೀಜಗಳ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿತ್ತರು. ಈ ಒಪ್ಪಿಗೆಯು, ಯಾನದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅದು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳೇ ಹಿಡಿದವು, ಅದಲ್ಲದೆ ಪ್ರೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ದುಬಾರಿಯೂ ಆಯಿತು.. ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಾಗ ಮತ್ತು ನೀರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜೀವಂತ ಸರಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾನವ ಪರಿಚಾರಕರಿಗೆ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನನು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಎರಡನೆಯ ಹಡಗೊಂದನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕಾಯಿತು.⁴¹ ಮುಖ್ಯ ಮಾಲಿ ಮತ್ತು

ಪ್ರಧಾನ ಅಮಾತ್ಯನು ಫ್ರೆಂಚ್ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಲು, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ರಾಜನ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತದ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರ ಕೋರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಒಂದಾಗಿ ಕೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅಂಥ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಫ್ರೆಂಚ್ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಕೆಲವು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಉದ್ಯಾನಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಸುಂದರವಾದ ಪೊದೆಗಳಂಥ ಮತ್ತು ಹೂ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ, ರಾಜ ಕುಟುಂಬವು ಸವಿಯಲು ರುಚಿಯಾದ ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವ ತೋಟದ ಮರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದನು. ಅಂಥ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆತ ಸೆಣಬು ಮತ್ತು ಅಗಸೆಯಂಥ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಕೋರಿಕೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದ, ಅವು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ ತರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾದ ಕೆಲವು ಸಸ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಆವಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವು ಆಗಷ್ಟೇ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ರವಾನೆಯಾದ ಸರಕಿನಲ್ಲಿ ಥೂವನ್ನನು ಸೇರಿಸಿದ “ಜೇಲ್ಯಾಂಡ್ ಫ್ಲಾಕ್ಸ್”ನ ಮಾದರಿಯು ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಯೂರೋಪಿನ ವರ್ಗೀಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 1775 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡಿನ ಸಸ್ಯ *ಫೋರ್ನಿಯಮ್ ಟೆನಾಕ್ಸ್* ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.⁴²

ಅದರ ಬಲವಾದ, ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ, ಹಗ್ಗ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ನಾರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ *ಫೋರ್ನಿಯಮ್ ಟೆನಾಕ್ಸ್* (ಯೂರೋಪಿನ ಅಗಸೆಗಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾದ) ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಸ್ತುವಾಗಿತ್ತು.⁴³ ಥೂವನ್ನನ ಉಡುಗೊರೆಯು 1780 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಕೆಲವನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.⁴⁴ ಫ್ರೆಂಚ್ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದಲಾದರೂ, ಅಂಥ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು: ಹೊಸ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ “ಉಪಯುಕ್ತ” ಗಿಡಗಳು ಹೊಸ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮರುವಿತರಣೆಯು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಈ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅದರ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಅಗಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಇತರ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಕೋರಿಕೆಯು ವಿವಿಧ ಫ್ರೆಂಚ್ ತಂಡಗಳನ್ನು - ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರೀ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು - ನೇರವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೋರಿದ ಅತೀ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಗಿಡಗಳು ಮೂರು ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಿದ್ದವು : ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಮತ್ತು ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ (ಚಿತ್ರಗಳು 9.2 ಮತ್ತು 9.3). ಇವುಗಳು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಹುಭಾಗ , ಡಚ್ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಗಿಡಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಇದರ “ನಿಜವಾದ” ಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು 1770 ರಲ್ಲಷ್ಟೇ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಸಾಹತು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತೋಟಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತು. ಇತರ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದಂಥವುಗಳಂತೆಯೇ, ಎಲ್ಲಾ “ಫ್ರೆಂಚ್” ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಮರಗಳನ್ನು, ಅಕ್ಷರಶಃ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು⁴⁵. ಫ್ರೆಂಚರು ಹೊಸದಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಿಸಿದ *ಫೋರ್ನಿಯಮ್ ಬೀಜಗಳನ್ನು* ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು

ಉತ್ಪುಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮೂರು ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳ ಕೋರಿಕೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ಚಿತ್ರ 9.2 ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ವಿಲಿಯಮ್ ಕರ್ಟಿಸ್, *ಬೊಟಾನಿಕಲ್ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್* (1827). ರೇರ್ ಬುಕ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್, ಡಂಬರ್ಟನ್ ಓಕ್ಸ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್.

ಚಿತ್ರ 9.3 ಲವಂಗ, ವಿಲಿಯಮ್ ಕರ್ಚಿಸ್, ಬೊಟಾನಿಕಲ್ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್ (1827). ರೇಲ್ ಬುಕ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್, ಡಂಬರ್ಡನ್ ಓಕ್ಸ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್.

ಆದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೋರಿಕೆಗೆ ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ನೌಕಾ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾದ (ರಾಜನ ನಿರ್ದೇಶಕ) ಪ್ಯೂಗೋ, ಆಗಸ್ಟ್ 1788 ರಂದು ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ಟಿಪ್ಪು ಈ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ"⁴⁶ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ವರ್ನೇಲ್ಸ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ನಿರಾಸಕ್ತಿ ತೋರಿತ್ತು. ಉಪಲಬ್ಧ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಈ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಥೂವನ್ನನ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಈ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಉಡುಗೊರೆಗೆ ಆತ ನೀಡಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ನಂತರ, ಥೂವನ್ನನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ, ಇಲ್ ದು

ಪ್ರಾನ್ಸಿನ ಜಾರ್ಡನ್ ದು ವಾರ್ಡ್ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾದ ಜೀನ್-ನಿಕೋಲಾಸ್ ಸೆರೆ (1737-1810),⁴⁷ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಯೋಗ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು, ತಾನು ಪ್ರೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು.

ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ನಂತರ, ನಿಯೋಗವು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ 1789 ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿಯಿತು. ಭಾರತದ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು, ಆದರೆ ಸೆರೆ, ತನ್ನ ನಿಗಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವುದೇ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು, ತನ್ನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯಾದ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಸೂಚನೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇಬ್ಬರು ಪ್ರೆಂಚ್ ಮಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಪಿಯೆರ್ ಮ್ಯೂಲೋ (ಹು. 1756), ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಹತಾಶನಾಗಿಯೇ “ತಾನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಲು ತಯಾರಿದ್ದೇನೆ... ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂಥದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಬಹುದು, ಆದರೆ.... ಅದು.... ಆತನಿಗೆ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಮರ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ ಗಿಡ ಮತ್ತು ಲವಂಗದ ಮರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಕೋಂಟ ದೆ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನಿನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪತ್ರ ಬೇಕಾಗಿದೆ, [ಅದಿಲ್ಲದೆ] ಆತನಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ” ಎಂದು ಸೆರೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಂದು ವಿವರಿಸಿದನು⁴⁸. ಪ್ಯಾರಿಸಿನಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿಲಾದ ಅಧಿಕೃತ ಸೂಚನೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸೆರೆ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಗೊಂದಲ, ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ ನಿಯೋಗದ ಪ್ರಗತಿಯು ಇಲ್ ದೆ ಪ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಡವರಿಸಿತು ಎಂದಾಯಿತು.

ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ನಡೆಸುವ ಸಂವಹನದ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಕಾರಣ ಸೆರೆಗೆ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನಿನ ಪತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಅಗಿದ್ದಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಉಡುಗೊರೆಗೆ ದೊರೆತ ಸಚಿವಾಲಯದ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ಇತರ ಅಸಂಖ್ಯ ಮೂಲಗಳೂ ಇದ್ದವು, ಮತ್ತು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನಿನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಈ ಯಾತ್ರೆಯೂ ತರದಿದ್ದದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೆಂಚ್ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಸಹ ಈ ಒಪ್ಪಂದವು ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಿದರು, ಮತ್ತು ಸೆರೆಗೆ ಸ್ವತಃ ಥೂವನ್ನನು ಬರೆದ ಪತ್ರ ಸಹ ಅದರ ಸತ್ಯಶೀಲತೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು: “ಈ ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾನ್ಸಿನ ಜಾರ್ಡನ್ ದು ವಾರ್ಡಿನಿಂದ ನೀವು ಬೇಡಿದ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆದೇಶವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸಚಿವರು [ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ] ನಿಮಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ”.⁴⁹ ಇವೆಲ್ಲಾ ಭರವಸೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸೆರೆ ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ.

ಸೆರೆಯು ಮ್ಯೂಲೋನಿಗೆ ಈ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಪಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಆ ಮಾಲಿಯು ಇದನ್ನು ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಿದನು. ಈ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನ ಹೆದರಿಕೆಯು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪೈಪೋಟಿಯು ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಅಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. “ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಬಂದು ಈ ದೇಶಗಳನ್ನು [ಮೈಸೂರು] ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ, ಈ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಅವರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ [ಮತ್ತು] ಅದು [ಪ್ರೆಂಚ್] ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದನು” ಎಂದು ಮ್ಯೂಲೋ ಬರೆದನು.⁵⁰ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲಾರನೆಂಬುದು ಸೆರೆಯ ತರ್ಕವಾಗಿತ್ತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ

ನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಕಾದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕೊಂದು ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮ್ಮನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಈ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ನಿಜವಾಯಿತು.

ಕೊನೆಗೆ, ಸೆರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು, ಅದರೂ ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಅಳಿದು ತೂಗಿದ ನಂತರವೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಈಗ ಉಳಿದಿರುವ ಯಾವ ಮೂಲಗಳೂ ಸಹ ಈ ಸಂಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಪತ್ರಗಳೂ ಈ ಚರ್ಚೆಯು ಬಹಳ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿವೆ. ಏಪ್ರಿಲ್ ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ತಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸದ ಹೊರತು ತಾವು ಆ ದ್ವೀಪದಿಂದ ಕಾಲ್ಟೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಘೋಷಿಸಿದರು; ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಈ ರೀತಿ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನೊಡ್ಡುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಸವಳಿದ ಸೆರೆ ಕಡೆಗೂ ಸೋಲೊಪ್ಪಿದನು ಮತ್ತು ಮಾಲಿಗಳ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಎರಡು ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಲವಂಗದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು (ಈ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿಲ್ಲ).⁵¹ ಯೂರೋಪಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿಟ್ಟರು. “ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಕೋರಿಕೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಅತಿ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಅವರು [ಮಾಲಿಗಳು] ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥದ ಮರಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಏಪ್ರಿಲ್ 7ರಂದು ಆರ್.ಸಿ.ಬಾರೋ (ನಿಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಸ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕ) ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.⁵²

ಈ ನಿಯೋಗವು ಏಪ್ರಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತಾದರೂ “ಭಯಾನಕ ಬಿರುಗಾಳಿ”ಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ಬಿರುಗಾಳಿಯ ನಂತರ ಹಡಗಿನ ಸರಕನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಮ್ಯಾಲೋ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದನು: “ಎಮ್.ಸೆರೆ ನಮಗೆ ಲವಂಗದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು [ಆದರೆ] ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ತುಹೋಗಿವೆ [ಬಿರುಗಾಳಿ] ಇತರ ಯೂರೋಪಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದೆ [.]. ನಾವು ಪಾಂಡಿಚೆರಿ ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಸತ್ತುಹೋಗಿಬಿಡಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಹೆದರಿದ್ದೆ”.⁵³ ನಂತರ ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯಿಂದ ಸೆರೆಗೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮ್ಯಾಲೋ ಕೊಂಚ ಆಶಾವಾದದಿಂದ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ: “ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಮರಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ [ಆದರೆ] ಇತರ ಸಸ್ಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ”.⁵⁴ ಗಿಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಲಿಗಳ ಗಮನಪೂರ್ವಕ ಅರೈಕೆಯು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿತು, ಮತ್ತು ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳು ಮೈಸೂರನ್ನೂ ತಲುಪಿದ್ದಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಸ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಸೆರೆಗೂ ಸಹ, ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಹಣೆಬರಹವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಈ ಘಳಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಮತ್ತು ಥೂವನ್ನರು ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇ ಸರ್ಕಾರೀ-ಚಾಲಿತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ಆದರೂ ಕೊಂಚ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೆರೆ, ಗಿಡಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಮೂಲಕ ಪ್ಯಾರಿಸಿನಿಂದ ಬಂದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತಾನು ಅಂಥ ಯಾವುದೇ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು ಎಂದು ನಾವು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ, ಸೆರೆಯು ಪ್ಯಾರಿಸಿನಿಂದ ಬಂದ

ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ: ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಗಿಡಗಳು ಮೈಸೂರನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬುದು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಾದಲ್ಲಿ, ಅವರು ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತವರ ಸಹಚರರಿಗೆ ಪೊಳ್ಳು ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಕತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ದೂರ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸೆರೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಆದರೆ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಂಥ ಸೂಚನೆ ಬರದೇ ಇರುವುದು ಅಸಂಭವವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಲವಂಗದಂಥ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಉಡುಗೂರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು 1780 ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ನೀತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಸರ್ಕಾರೀ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರು ಆ ಸೂಚನೆ ತಲುಪಬೇಕಾದವರಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತೆಂದು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು: ದೂರದಿಂದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇತರರು ಸಮುದ್ರಯಾನದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪತ್ರಗಳ ಬಹು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು, ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಈ ಯಾತ್ರೆಯು ಸ್ವತಃ ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪತ್ರದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ವಿವಾದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಅದು ರಾಜತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವರ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯ-ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು (ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸಿದಂತೆ). ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಒಪ್ಪಂದ ಮಾತುಕತೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಕಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧನವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಸಹತುಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಸರ್ಕಾರದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೇವಲ ಸಸ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಬಹಳ ವಿನೀತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜನರವರೆಗೆ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಯಿತು. ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಸಾಗರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ರಾಜನ ಜೊತೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಂಟ ದು ಲಾ ಲುಜಿಯೆರ್ನ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರು ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ, ಕ್ರಿಯೋಲ್ ಜನಾಂಗದವನಾಗಿದ್ದು, ಅದೇ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸೆರೆಯ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು.⁵⁵ ಆದರೆ, ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ವಿಭಾಗವು ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, ಈ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗೆ ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯೂ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ದೂರವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಧಿಕಾರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಂಚಿಹೋಗುವ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಜನ

ಧೂವನ್ನನಿಗೆ ಬರೆದ ಮಾಲಿಗಳ ಪತ್ರಗಳು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವಿನ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ

ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರಿನಡೆಗಿನ ಯಾನದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಯಶಸ್ಸನ್ನು, ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಕಫ್ತಾನ ಫೋರ್ನಿಯರನು ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದನು, ಈತ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದನು ಮತ್ತು ಇಡೀ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಪಾಯಕ್ಕೊಡ್ಡಿದನು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಫೋರ್ನಿಯರ್‌ನ ಪಾತ್ರವು, ಆತ ಮಾತುಕತೆಯಾಡಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳಾದ ಪಿಯರ್ ಮ್ಯೂಲೋ ಮತ್ತು ಗಿಯುಲ್ ಲೂರ್ಮನ್ನರು (ಬಿ. 1759) ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಯುಗದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ರಾಜತಂತ್ರಗಳು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೆಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲದ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವೇ ಪಡದ ಜನರ ಸಹಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ನಿದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ನಿಯೋಗವು ತೆರಳುವ ಮುನ್ನ, ಧೂವನ್ನನು ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆಯ ಪುಸ್ತಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು, ಅದು ಹಾಳೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿದ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಪುಟದಷ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಕೈಪಿಡಿಯು ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿತ್ತು.⁵⁶ ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಳಿದ ಮೇಲೆ, ಧೂವನ್ನನು, ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕರ್ತವ್ಯವು ಸೆರೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಧೂವನ್ನನ ಪತ್ರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ನೀಡುವುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಬರೆದನು. ಅವರು ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ತಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮೂರನೆಯ ಸೂಚನೆಯೇನೆಂದರೆ ಈ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ “ಎಮ್.ಸೆರೆಯವರಿಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಮಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು” ಎಂದಾಗಿತ್ತು.⁵⁷ ಸೆರೆಗೆ ತಾನು ಬರೆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಧೂವನ್ನನು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ “ಅವರಿಗೆ ಭಾರತದ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಬಹಳ ಸಲ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ, ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ದೋಷ ವಿಧಾನವನ್ನು [ಬಳಸುವುದರಿಂದ] ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು” ಎಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ: ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ನಿಮಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರಹರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸಲು ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇನಾದರೂ ಸಮಯವಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ”.⁵⁸ ಎಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದನು. ಸೆರೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವುದು ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿತ್ತು ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ಹವಾಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಆತ ಕಾರ್ಯೋಪಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದಿತ್ತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅವರ ಪ್ರಾರಿಸ್ಸಿನ ಸಹವರ್ತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸಸ್ಯ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಅವರ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಣತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮ್ಯೂಲೋ ಧೂವನ್ನನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ಆತ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹಚರ ಲೂಹ್ಮನ್ನನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸಸ್ಯೋದ್ಯಾನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಸಿಕ್ಕವು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಾರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಸ್ಯದ ಗೊಂದಲಕ್ಕಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೇರೆಯದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು: ಇದು ಈ ಸಮುದ್ರ ಯಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಫ್ತಾನ ಫೋರ್ನಿಯರನ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಜಗಳದ ಫಲವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಕಛಾನನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಯಾವತ್ತೂ ಸರಾಗವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರೆಸ್ಲಲ್ಲಿ ಮ್ಯುಲೋ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ “ನಮಗೆ, ನಮ್ಮ ಮರಗಳಿಗೆ ಈ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ [ನಾಕಷ್ಟು] ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ [?], ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಥೂವನ್ನನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾತ್ಮಿದಾರನು - ಬ್ರೆಸ್ಲ ಸಸ್ಯೋದ್ಯಾನದ ಮುಖ್ಯ ಮಾಲಿ - ಸಹ ಆ ಹಡಗು ದಿಗಿಲುಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದನು⁶⁰. ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತವನ್ನು ದಾಟುವಾಗಿನ ಸಂದರ್ಭದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಆತ ಬಹಳ ಸೀಮಿತ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳಿವು ನೀಡಿದನು. “ನಾವು ಬೀಜಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟೆಲ್ಲ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ಈ ಹಡಗು ಬಹಳ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ [,] ಕಛಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು [ಎಲ್ಲ] ಹಡಗು ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಬಹಳ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ”⁶¹. ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸರಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಛಾನನ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವರ್ತನೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಡಗುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಾವು ಅವಲಂಬಿತರಾದ ಹಡಗುಗಳ ನಾವಿಕರ ಜೊತೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.⁶¹

ಈ ನಿಯೋಗವು, ಮಾಲಿಗಳು ಆರು ವಾರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾದ ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಛಾನ ಫೋರ್ನಿಯರನ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಎಷ್ಟು ಹಳಸಿತ್ತೆಂದರೆ ಆತ ಮಾಲಿಗಳು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಜೀವ ಸರಕನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ದಡದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲು ಮ್ಯುಲೋ ಮತ್ತು ಲೂಕ್ಸೆನ್ಬರ್ಗ್ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಕಛಾನನ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಲಿಗಳನ್ನು ವಿದೇಶದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಹಸಿದ ಇಲಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಗಿಡಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸತತವಾಗಿ ನಿಗಾ ಇಡದೇ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಯಿತು.⁶³

ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ (ಲೂಕ್ಸೆನ್ ತೀವ್ರವಾದ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದನು) ಕಛಾನನ ಅನವಶ್ಯಕ ಪ್ರತಿಯೋಧವು ಈ ಮಾಲಿಗಳನ್ನು ಥೂವನ್ ನೀಡಿದ್ದ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೂ ಆಗದಂತೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದವು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೆರಳಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಮ್ಯುಲೋ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ಅವರು ಸೆರೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ದ್ವೀಪದೊಳಗೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎರಡು ಲ್ಯೂಗಳ (ಸುಮಾರು ಐದು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು) ದೂರ ಪ್ಯಾಂಪಲ್‌ಮೂಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೆರೆಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಆ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಡಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರು ಕಛಾನನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸೆರೆಯನ್ನು ಹಡಗಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರನಾದ ಕಛಾನ ಫೋರ್ನಿಯರನು, ಈ ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ತಡ ಮಾಡಿದನು. “ಎಮ್.ಸೆರೆ ಹಡಗಿಗೆ ಬರದಿರುವ ಕಾರಣ”, ಮ್ಯುಲೋ ಅತೀವ ಹತಾಶೆಯಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. “ಕಛಾನನು ಆತನನ್ನು ನೋಡಲೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಬರೆಯಲೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ....ಕಛಾನನು ಅತಿಯಾದ ದರ್ಪದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ”⁶⁴

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಜ್ಞಾನೋದಯ ಯುಗದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತವು, ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಡಲಿನ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕಛಾತನನ ಅಧಿಕಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಮುದ್ರ ಯಾನಕ್ಕೆ ಅಕ್ಟೋಬರಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಥೂವನ್ನನು ರಾಜ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾದ ಪಿಯೆರ್ ರುಫಿನ್ನನಿಗೆ “ಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಆರಾಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿ. [ಮತ್ತು] ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿ” ಎಂದು ಅಲವತ್ತುಕೊಂಡು ನೇರವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದ.⁶⁵ ಅದರ ಥೂವನ್ನನ ಸೂಚನೆಗಳು ಅಂಥ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇನೂ ಬೀರಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಈ ಸಮುದ್ರ ಯಾನದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಲಾಭಾಂಶಗಳು ಇದರಿಂದ ತೊಂದರೆಗೀಡಾದವು. ಮ್ಯೂಲೋ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ದೂರುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಲೂಕ್ಸನ್ನನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯ ಕೊರತೆಗೆ ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಾ ಬರೆದನು: “ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಕರವಾದ [ಪರಿಶೀಲನೆಗಳನ್ನು] [ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ] ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಯಾನಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದೆವು. ನಮಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಂತೆಯೇ ಆಹಾರ ಉಣಬಡಿಸಲಾಯಿತು [ಆದರೆ] ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಸಸ್ಯವೈದ್ಯರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಕುಳಿತು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದರು.”⁶⁶

ಸಸ್ಯಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯು ಗಂಭೀರ ಭಂಗ ತರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳ ಜತೆಗೂಡಿದವರು ಮಾಲಿಗಳಂತೆ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಅಥವಾ, ನಾನು ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವಂತೆ, ತಮ್ಮ ಅದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಥೂವನ್ನನು ತನ್ನ ದೂತರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಿದ್ದನು, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಬಾತ್ಮಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ವಿಧಾನಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.⁶⁷ ಇಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಂತೆಯೇ, ಥೂವನ್ನನ ಸೂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆತನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದ ಧ್ವನಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತರಬಹುದಾದಂಥ ಸಂಭಾವ್ಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಆರಂಭದ ಕರಾರುಗಳು, ಆ ನಿಯೋಗವೇನಾದರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವಂಥ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಆಕರ್ಷಕ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು, ಮತ್ತು ಆತ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗಳಿಸಬಹುದಾದ ಇತರ ಲಾಭಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದಲ್ಲದೇ, ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗದ ತಿಂಗಳಾದ 1789 ರ ಅಕ್ಟೋಬರಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬಾರೋನ ಪತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾ, ಥೂವನ್ನನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಅವನ ಸಂವಹನಕ್ಕಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ, “ಯೂರೋಪಿಯನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಸದಾದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಈ ಸುಂದರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು” ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದರದಿಂದ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವು “[ಆತನ] ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಾರ್ಗಪಲ್ಲಟವಾಗಿದೆ” ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಥೂವನ್ನನು ತನ್ನ ಈ ಬಾತ್ಮಿದಾರನಿಗೆ ಆತನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಆತ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ: “ನಿನ್ನ ಮಾತೃ ದೇಶವು [ಪತ್ರಿ] ನಿನ್ನನ್ನು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೊಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ”⁶⁸

ಥೂವನ್ನನು ತಾನು ಕಳಿಸಿರುವ ದೂತರು ಮತ್ತವರ ಪರಿವಾರದವರ ಆಶ್ರಯದಾತನಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿದ. ದಂಡಯಾತ್ರೆಯು ಹೊರಡುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ, ಬ್ರೆಸ್ಲೆ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವೈದ್ಯನಾದ ಪಿಯರ್-ರೆಮಿ-ಫ್ರಾನ್ಸಾ-ವಿಲಮೆಟ್ (1762-ca. 1790) ಮೊದಲು ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಅಮಾತ್ಯನೊಡನೆ ತನ್ನ “ವಿಶ್ವಾಸ”ವನ್ನು ಬಳಸಿ “[ಈ] ನಗರದ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆಯೂ” ಪರಿಚಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.⁶⁹ ಕೇವಲ ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ (ಅನಾನುಕೂಲದ ನೈಋತ್ಯ ಮಾರುತದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬ್ರೆಸ್ಲೆಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು), ವಿಲಮೆಟ್ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ, ಬ್ರೆಸ್ಲೆ ನಾವಿಕರಿಗಾಗಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ಸದಸ್ಯರು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಲುಜ್ನೆಯರ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಪ್ಯೂಗೋನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ. ಆತನ ಪತ್ರವು ಅಶ್ರಯಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿ ತೆಗೆದಂತಿತ್ತು: “ಸರ್ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವು ನಮಗೆ ತೋರಿದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಳಸಿ, ನಮಗೆ ಬ್ರೆಸ್ಲೆ ರಾಜನ ಸಂಗ್ರಹಾಗಾರಗಳಿಂದ ಬರಿಯ ಔಷಧಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕಾಗದ, ಬಿರಡೆಗಳು ಮತ್ತು ತಗಡಿನ ತಟ್ಟೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಸಚಿವರಿಂದ ಆದೇಶ ಬಂದಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕಾರಣ ಅದ್ಯಾವುದನ್ನೂ ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಂ.ದು.ಪ್ಯೂಗೋರವರಿಗೆ ನೆನಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”⁷⁰ ವಿಲಮೆಟ್ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅಷ್ಟೂ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾನೆ,⁷¹ ಮತ್ತು ಥೂವನ್ನನು ತಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದನು.⁷²

ಮಾಲಿ ಲೂಕ್ಮನ್ನನು ಸಹ ಥೂವನ್ನನಿಗೆ ಬ್ರೆಸ್ಲೆಂದ ಬರೆದನು ಮತ್ತು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಕಿರಿಯ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಥೂವನ್ನನು ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದನು. ಆ ಹುಡುಗನು ವೆಸ್ಟ್ ಫೆಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ತರಬೇತುಗೊಂಡ ಮಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಜಾರ್ಡನ್ ದು ವಾಕ್ಟೆ ಲೂಕ್ಮನ್ನನ ನಡೆದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದನು.⁷³ ಆಶ್ರಯದಾತ್ಯತ್ವದ ಈ ಸಂಬಂಧಗಳು ತಂಡವು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ತೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಂತರವೂ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 1789ರಲ್ಲಿ, ಥೂವನ್ನನು ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರೋನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕನ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಾರೋನ ವಿನಂತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದನು⁷⁴.

Île-de-France.

Vue de l'habitation de M^r. Céré aux Pamplemousses.

ಚಿತ್ರ 9.4: ವೂ ದ ಲಬಿಟಾಶಿಯೋನ್ ದ ಎಮ್.ಸೆರೆ ಓ ಪಾಂಪಲ್ಮೂಸಸ್. ಜಾಕ್ ಜೆರಾರ್ಡ್ ಮಿಲ್ಟೆಟ್, ವೋಯೇಜ್ ಪಿಟೊರೆನ್ಸ್ ಅ ಲಿಲ್-ದು-ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಒ ಕೆಪ್ ದು ಬೊನ್ ಎಸ್ಪೆರೋನ್ಸ್ ಎಟ್ ಆ ಲಿಲ್ ದು ಟೆನೆರಿಫ್ (1812), pl. 28. ಬಿಬ್ಲಿಯೋಥೆಕ್ ನ್ಯಾಶಿಯೋನೇಲ್ ದು ಫ್ರಾನ್ಸ್.

ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕ ಬಹುಮಾನಗಳ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ, ಥೂವನ್ನನು ಇಬ್ಬರು ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಬಾರೋನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೇನೋ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಆದರೆ ನಿಯೋಗ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾತೃ ಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯನಾದ ವಿಲ್ಲಮೆಟ್‌ನ ಜಗಳಗಂಟತನ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು ಮತ್ತು ಆತ ಥೂವನ್ನನ ನಿಯಮಿತ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟ. 1789 ರ ನವೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರಿಸಿನಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಥೂವನ್ನನು ಆ ಯುವ ವೈದ್ಯನ ಮೌನವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದನು: “ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಾಗಿಂದ ಬದುಕಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸುಳಿವನ್ನೂ ನಮಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ, ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬರೋನರವರು ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ [,] ನೀವು ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಾವು ನಂಬಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚಿಂತೆಗೆ ದೂಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ನೀವು ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.”⁷⁵ ಥೂವನ್ನನು ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಭರವಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು: ವಿಲ್ಲಮೆಟ್‌ನು ಜಾರ್ಡನ್ ದು ವಾರ್ಡಿಂದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಈ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೇರುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಆ ಯುವಕ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲು

ಉತ್ಸಾಹ ತೋರದಿದ್ದಾಗ ಧೂವನ್ನನ ಭರವಸೆಗಳು ಕುಂದಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಸ್ಯವೈದ್ಯನು ಧೂವನ್ನನ ಹತಾಶೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತ ನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಅಡೆತಡೆಯೊಡ್ಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.⁷⁶ ಇದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ಧೂವನ್ನನು ಯಾವುದೇ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲಾಗದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಕಛಾನ ಫೋರ್ನಿಯರನಾಗಿದ್ದನು. ಫೋರ್ನಿಯರನಂಥ ಹಡಗಿನ ಕಛಾನರು, ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಲಿಗಳ ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಫಲಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಸರಿಯಾದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದರ ಮೇಲೆಯೂ ಮತ್ತು ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಸ್ಯ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಜೊತೆಗಾರರ ಉನ್ನತ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಬಲ್ಲ ನಾವಿಕರು ಮತ್ತು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದರ ಮೇಲೆಯೂ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಉಪ ಸಂಹಾರ

ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಾಕ್ಷ್ಯವು ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟೊಂದು ಏಕೆ ಉದ್ಭವಿಸಿತು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಈ ಘಟನೆಯು ಪ್ರಂಚರ ಕಡೆಯಿಂದಾದ ಕುತಂತ್ರದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಈ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳ ನಡುವೆ ಸಂವಹನ ಮಾಡಲು ಇದ್ದ ತೊಡಕುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದೇನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಆ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ದಾಖಲೆಯಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, “ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯಂತ್ರವೆಂದು ನಾವೇನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದರ ಕಾರ್ಯರೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ನಾವು ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆಯಬಹುದು.

ಮೊದಲನೆಯದು, ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇವಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಷ್ಟೇ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದು. ಈ ಇಡೀ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಟಿಪ್ಪು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಜ್ಞಾನೋದಯವೊಂದನ್ನು ತರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆತನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಈ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಹಜೀಕರಣವು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಎರಡೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸವು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ: ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಸ್ಯಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಸಮರ್ಥ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲವೊಂದನ್ನು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.⁷⁷ ಆದರೆ ಈ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ

ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದರ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಆಗಿವೆ. ಗಿಡಗಳು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಮರ್ಥ ಲಾಭದಾಯಕವೂ ಆಗಿದ್ದವು; ಹಾಗಾಗಿ ಅವು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾತುಕತೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ರಾಯಭಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಮೈಸೂರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ, ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಹಾರಸುಲ್ತಾನನಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರ ಮೇಲೆ ಸಹ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಜಾರ್ಜ್ ದು ವಾರ್ಡ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ತರಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಈ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ನಟರ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಎರಡನೆಯದಂದರೆ ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ದೆ ಹಿಸ್ಟೋರ್ಯ್ ನಚುರೆಲ್ ಯು ಪತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ಮಹಾನಗರ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂಚಿನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಕರ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ; ನಿಜವಾಗಿಯೂ, ಇದು ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸಹ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಏಕೈಕ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡಿದ್ದವು, ಮತ್ತು ಈ “ಅಂಚಿನ”ವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳ ನಡುವೆ, ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನ ಜೊತೆ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಸೆದಿದ್ದವು.

ಮೂರನೆಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಈ ಪತ್ರಗಳು ಸಹ ಇಲ ದು ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವೂ, ತಮ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಶ್ರೇಣಿಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಸ್ಯಶಾತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಚಿವರು, ರಾಯಭಾರಿಗಳು, ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಅಂಚಿನವರು ಎಂದು ಸಮಾಜ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದ “ ರಾದ” ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಡಗಿನ ಕಛಾನರೂ ಇದ್ದರು.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಈ ಪತ್ರಗಳು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅದರೊಡನೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರು ಏಕಮುಖಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವುದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ, ಆ ಜನರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜ್ಞಾನೋದಯಯುಗದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಪೇಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವೇ ಪಡೆದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳವರೆಗೂ ಇದ್ದರು. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಇಂಥ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಲಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಏನಂದರೂ, ಆ ಗಿಡಗಳ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು ಮಾಲಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು, ಈ ಯೋಜನೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಸಹ ಆ ಮಾಲಿಗಳ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು - ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಮ್ಯೂಲೋ ಮತ್ತು ಲೂಹ್ಮನ್. . ಅವರ ಪತ್ರಗಳು ಸಸ್ಯಶಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ನಾವಿಕರನ್ನೂ

ಒಳಗೊಂಡು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಡಗುಗಳ ಮೇಲೆ, ಮಹಾನಗರಗಳ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲದೆ, ಸಮುದ್ರಯಾನದ ನಿಯಮಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಹಡಗುಗಳ ನಾವಿಕರು ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಹಸಿರು ಸರಕುಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು

ನಾನು ಬರೆದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಓದಿ, ಅದರ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸಂಪಾದಕರುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು “ದ ಬಾಟನಿ ಆಫ್ ಎಂಪಯರ್ ಇನ್ ದ ಲಾಂಗ್ ಎಯ್ವೀನ್ತ್ ಸೆನ್ಚೂರಿ”, ಡಂಬರ್ಡನ್ ಓಕ್ಸ್, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 4-6, 2013, ಮತ್ತು “ಕಮ್ಯುನಿಕೇಷನ್ ಅಂಡ್ ನಾಲೆಡ್ಜ್ , 1680-1900: ಎ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್ ಇನ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಹಿಸ್ಟರಿ”, ಡಂಡೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾರ್ಚ್ 21-22, 2014 ಈ ಎರಡು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದ ಸಂವಾದಕಾರರಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಡಿಪುಟಗಳು

1. “Végétaux envoyés au Sultan Tippoo [sic] Zaib par le Jardin du Roi 1788,” MS 307, Bibliothèque Centrale, Muséum National d’Histoire Naturelle (hereafter MNHN). For more on the ambassadorial mission itself, see Irfan Habib, ed., *State and Diplomacy under Tipu Sultan: Documents and Essays* (New Delhi: Tulika Books, 2001); Irfan Habib, ed., *Confronting Colonialism: Resistance and Modernisation under Haidar Ali and Tipu Sultan* (London: Anthem Press, 2002); and Victor Tantet, “L’ambassade de Tippou-Sahib à Paris,” *Le revue de Paris* (January-February 1899): 393-420.
2. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಧಾನವು ಆರಂಭಿಕ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವತ್ತ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.. See Kapil Raj, “Beyond Postcolonialism . . . and Postpositivism: Circulation and the Global History of Science,” *Isis* 104, no. 2 (2013): 337-47; E. C. Spary, “Of Nutmegs and Botanists: The Colonial Cultivation of Botanical Identity,” in *Colonial Botany: Science, Commerce, and Politics in the Early Modern World*, ed. Londa Schiebinger and Claudia Swan (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2005), 187-203; Daniela Bleichmar, *Visible Empire: Natural History and Visual Culture in the Hispanic Enlightenment* (Chicago: University of Chicago Press, 2012); and Neil Safier, *Measuring the New World: Enlightenment Science and South America* (Chicago: University of Chicago Press, 2008)
3. Sudipta Das, *Myths and Realities of French Imperialism in India, 1763-1783* (New York: Peter Lang, 1992), ch. 3.
4. Quoted in Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xix. ಎರಡನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಟಿಪ್ಪು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನು (1780-84).
5. ಹಬೀಬ್‌ನ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ ಈ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*.
6. ಟಿಪ್ಪುವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ , ಯೂರೋಪಿಗೆ ಎರಡು ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಮೊದಲನೆಯ ನಿಯೋಗವು 1786ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಒಟ್ಟೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು (ಈ ಮೊದಲ ಎರಡು ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ವಿಫಲರಾದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು). ಈ ಮೊದಲ ನಿಯೋಗವು ಬಸ್ತಾವನ್ನು ತಲುಪಿತ್ತು, ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಘಟನೆಗಳ ಸರಣಿಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ

ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು (ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಅವಗಡ ಮತ್ತು ರೋಗವೊಂದರ ಗಂಭೀರ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು). ಎರಡನೆಯ ನಿಯೋಗವು 1788ರಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿತು. ಈ ನಿಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xi-xv. 1788ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿನೊಡನೆ ಒಟ್ಟೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿದ್ದ ಸಂಬಂಧದ ವಿಸ್ತೃತ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, Thomas E. Kaiser, "From Fiscal Crisis to Revolution: The Court and French Foreign Policy, 1787-1789," in *From Deficit to Deluge: The Origins of the French Revolution*, ed. Thomas E. Kaiser and Dale Van Kley (Stanford: Stanford University Press, 2011), 139-64.

7. Ishtiaq Husain Qureshi, "Tipu Sultan's Embassy to Constantinople in 1787," in *Confronting Colonialism: Resistance and Modernisation under Haidar Ali and Tipu Sultan*, ed. Irfan Habib (London: Anthem Press, 2002), 69-78; Kate Brittlebank, *Tipu Sultan's Search for Legitimacy: Islam and Kingship in a Hindu Domain* (Delhi: Oxford University Press, 1997); and Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xi-xii.

8. Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xi-xii.

9. ಜಾಕೋಬಿಯನ್ ರಾಜಕೀಯದ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, Jean Boutier, "Les 'lettres de créances' du corsaire Ripaud: Un 'club jacobin' à Srirangapatnam (Inde), mai-juin 1797," in *Le monde créole: Peuplement, sociétés et condition humaine, XVIIe-XXe siècles; Mélanges offerts à Hubert Gerbeau*, ed. Jacques Weber (Paris: Les Indes Savantes, 2005), 35-47; and Brittlebank, *Tipu Sultan's Search for Legitimacy*, ch. 5. ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮೇಲೆ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಕಾನ್ರಾಡ್‌ರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನೋಡಿ Sultan in Sebastian Conrad, "Enlightenment in Global History: A Historiographical Critique," *American Historical Review* 117, no. 4 (2012): 998-1027, esp. 1013 and fig. 1.

10. ಲೂಟಿ ಹೊಡೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ, ನೋಡಿ, Maya Jasanoff, *Edge of Empire: Lives, Culture, and Conquest in the East, 1750-1850* (New York: Alfred A. Knopf, 2005), ch. 6.

11. Ibid.; Susan Stronge, *Tipu's Tigers* (London: V&A Publishing, 2009); and Anne Buddle, ed., *The Tiger and the Thistle: Tipu Sultan and the Scots in India, 1760-1800* (Edinburgh: National Gallery of Scotland, 1999).

12. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದುವೆಂದರೆ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ, ಹಬೇರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಣ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ, ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಅಂಥ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯೋ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾದ ಇತರ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಈ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲ ಮಾದರಿಯೆಂದರೆ ಹಾನ್ಸ್ ಸ್ಲೋಯೇನ್ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ನ್ಯಾಚುರಲ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಲಂಡನ್), ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಲೈಬ್ರರಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. "ರೆಕನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷಿಂಗ್ ಸ್ಲೋಯೇನ್" ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಲೋಯೇನ್ ಸಂಗ್ರಹದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದೆ. See <http://www.nhm.ac.uk/researchcuration/science-facilities/cahr/sloane/index.html>, accessed July 21, 2013.

13. ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಸೆರಿಂಗಪಾಟಮಿನ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಮಾದರಿಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ - 1788 ಮತ್ತು 1789ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸರಕನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿನಿಮಯವಾದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ - ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿವೆ.

14. "Statement of Instructions (Hukmnama) addressed to Muhammad Darvesh Khan, Akbar 'Ali Khan, and Muhammad 'Usman,'" translated by Iqbal Husain and reprinted in Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, 57-58. For translations of some later Hukmnama, issued in 1793 and 1794, see Iftikhar A. Khan, "The Regulations of Tipu Sultan for His State Trading Enterprise," in *Confronting Colonialism: Resistance and Modernisation under Haidar Ali and Tipu Sultan*, ed. Irfan Habib (London: Anthem Press, 2002), 148-60.

15. Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xi-xii, xvi. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಮರಾಠರ ವಿರುದ್ಧವೂ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದನು, ಆದರೆ ಆತ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಟರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ನೆರವಿಲ್ಲದೇ ಮರಾಠರನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನು.

16. Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xiv-xviii; Habib, *Confronting Colonialism*, xxviii-xxxv; and B. Sheik Ali, "Developing Agriculture: Land Tenure under Tipu Sultan," in Habib, *Confronting Colonialism*, 161-64.

17. See the contributions to Habib, *Confronting Colonialism*.

18. ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಬೇಲಿ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕವಾದ *Empire and Information*ನಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು, ಇದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.. See Christopher A. Bayly, *Empire and Information: Intelligence Gathering and Social Communication in India, 1780-1870* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996).

19. Joel Mokyr, *The Gifts of Athena: Historical Origins of the Knowledge Economy* (Princeton: Princeton University Press, 2002); and Liliane Hilaire-Pérez, *L'invention technique au Siècle des Lumières* (Paris: Albin Michel, 2000).

20. "Statement of Instructions (Hukmnama)," 57-58.

21. ಶೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಜ್ಞಾನದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಾನಾಂತರ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ - Maxine Berg, "Britain, Industry, and Perceptions of China: Matthew Boulton, 'Useful Knowledge' and the Macartney Embassy to China, 1792-94," *Journal of Global History* 1 (2006): 269-88.

22. César Henri de La Luzerne, Versailles, to André Thouin, Paris, August 8, 1788, MS 307, MNHN: "Les ambassadeurs de Tippo Sultan demandent . . . des graines de fleurs de toute espèces des semences de lin, et de chanvre, les arbres fruitiers particuliers à l'europe [sic]. . . . Voudriez vous vous charger de preparer [sic] cet envoi. . . . Ils desirent [sic] de plus des hommes d'art, un medecin [sic] un chirurgien habile, des garçons [sic] jardiniers. Je vous propose encore de vous occuper de cette recherche."

23. ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಮತ್ತವರ ಸಹಚರರು ಕಡೆಗೂ ಬ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 14, 1788ರಂದು ನಿರ್ಗಮಿಸಿ ಪಾಂಡಿಚೆರಿಗೆ ಮೇ 11, 1789ರಂದು ಬಂದಿಳಿದರು.

24. ಈ ಸಮಯದ ಪ್ರೆಂಚ್ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, Kaiser, "From Fiscal Crisis to Revolution."

25. Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xvi; and Habib, *Confronting Colonialism*, 44-45.

26. Habib, *State and Diplomacy under Tipu Sultan*, xiii.

27. See Bayly, *Empire and Information*, for similar strategies among the British.

28. Draft letter from André Thouin to Pouget, October 2, 1788, MS 307, MNHN; and draft letter from André Thouin, Paris, to Jean-Nicolas Céré, Îsle de France, October 14, 1788, MS 307, MNHN.

29. Lucien Bély, *Espions et ambassadeurs au temps de Louis XIV* (Paris: Fayard, 1990), 330-31; and E. C. Spary, *Utopia's Garden: French Natural History from Old Regime to Revolution* (Chicago: University of Chicago Press, 2000), 67-68.

30. Catherine Gaziello, *L'expédition de Lapérouse, 1785-1788: Replique française aux voyages de Cook* (Paris: CTHS, 1994); and Julia Ferloni, *Lapérouse: Voyage autour du monde* (Paris: Conti, 2005).

31. For further development of these connections, see Londa Schiebinger and Claudia Swan, eds., *Colonial Botany: Science, Commerce, and Politics in the Early Modern World* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2005).

32. Spary, *Utopia's Garden*, ch. 2; and Yvonne Letouzey, *Le jardin des plantes à la croisée des chemins avec André Thouin, 1747-1824* (Paris: MNHN, 1989).

33. "Pièces relatives au Projet d'une correspondance agriculto-Botanique entre les différentes Colonies françaises et le Jardin du Roi ébauchée en Janvier 1788. D'après le Projet de M. le Cte de La Luzerne," MS 308, MNHN

34. Pouget (on behalf of the Comte de La Luzerne) to André Thouin, September 2, 1788, MS 307, MNHN.

35. Draft letter from André Thouin to Pierre Mulot and Guillaume Lührman, November 29, 1789, MS 307 MNHN: "Ne craignez pas de nous envoyer des choses que nous possédons [sic] déjà [sic] cela arrive rarement parce que nous ne sommes pas riches en plantes du climat que vous habitez."

36. "Questions à faire à l'administration de chaque colonie française des deux Indes. Par A. Thouin," in "Pièces relatives au Projet d'une correspondance agriculto-Botanique entre les différentes Colonies françaises et le Jardin du Roi ébauchée en Janvier 1788. D'après le Projet de M. le Cte de La Luzerne," MS 308, MNHN.

37. André Thouin, "Instructions pour diriger les Jardiniers dans la Culture des Végétaux en Nature destinés au Nabab Typoo Sultan pendant leur Voyage sur Mer," fol. 20r, MS 307, MNHN.
38. André Thouin, Paris, to César Henri de La Luzerne, Versailles, August 10, 1788, MS 307, MNHN: "Je suis on ne peut plus flatté de la confiance dont vous avez la bonté de m'honorer [sic]; les soins que je mettrai à remplir en tout point vos intentions vous seront garents [garent? garantis?] de ma reconnoissance [sic]."
39. André Thouin, Paris, to César Henri de La Luzerne, Versailles, August 10, 1788, MS 307, MNHN: "Je vais m'occuper sur le champs à rassembler les graines de fleurs, de Plantes Textilles [sic] et les arbres fruitiers que desirent [sic] emporter avec eux les ambassadeurs Indiens. Cet objet me sera facile."
40. César Henri de La Luzerne, Versailles, to André Thouin, Paris, August 8, 1788, MS 307, MNHN: "On pourroit même préférer des hommes ayant quelques connoissances d'histoire naturelle, de Botanique, et qui seroient doublement utiles
41. "Note des artistes et ouvriers," August 26, 1788, MS 307, MNHN.
42. [André Thouin], "Etat de ce que contient la Caisse No. 3 Expedié du Jardin du Roi le 3 Octobre 1788," MS 307, MNHN. The list is written in the vernacular, which unfortunately means we cannot be absolutely certain which botanical species Thouin sent.
43. ಫೋರ್ಮಿಯಮ್ ಟೆನಾನ್ಸ್ ಅನ್ನು ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರು "ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ" ಮುನ್ನ ಅದನ್ನು ಮಾವೋರಿಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಯೂರೋಪಿನ ಜೀವವರ್ಗೀಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 1775ರಲ್ಲಿ ಜೊಹಾನ್ ರೈನ್ಹೋಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಜ್ ಫಾಸ್ಟರ್ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು; see <http://www.theplantlist.org/tpl1.1/record/kew-284248> and <http://www.teara.govt.nz/en/1966/flax/page-3>, both accessed February 8, 2014. ಜೋಸೆಫ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಫೋರ್ಮಿಯಮ್‌ನಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ, ಎಂಡೀವರ್ ಯಾನದಿಂದ ತಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ, 1771-72ರ ಬೆಂಜಮಿನ್ ವೆನ್ಸ್ ಕಣ್ಣೆಳೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರ ನಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿರುವಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. See Patricia Fara, "Images of a Man of Science," *History Today* 48 (October 1998): 42n49. The portrait is in the Usher Gallery, Lincoln, United Kingdom.
44. [André Thouin], "Etat de ce que contient la Caisse No. 3 Expedié du Jardin du Roi le 3 Octobre 1788," MS 307, MNHN.
45. Charles Grant, Viscount de Vaux, *The History of Mauritius; or, The Isle of France, and the Neighbouring Islands: From Their First Discovery to the Present Time* (London: Bulmer, Nichol, Wright, and Uphill, 1801), 98; and Spary, "Of Nutmegs and Botanists," 189-90.
46. Pouget [?] to André Thouin [?], August 25, 1789, fols. 1r-1v, MS 307, MNHN: "Ils causeront aussi sur les graines de chanvre et de lin, et les moyens d'établir [sic] les cultures dans l'Inde."
47. Now known as the Sir Seewoosagur Ramgoolam Botanical Garden.
48. Pierre Mulot, Île de France, to André Thouin, March 12, 1789, MS 307, MNHN: "Il nous a dit qui [sic] feroit tous soin possible pour nous donner tous ce qui feroit plaisir aux ambassadeurs mais il nous a di[t] que cy [i.e., si] il avoir une letre [sic] du comte de la Luzerne qui [sic] doneroit [sic] le muscadie & canalier et gyraflier [sic] mais qui ne pouvoit pas donner ce trois espece [sic]."
49. André Thouin, Paris, to Jean-Nicolas Céré, Île de France, October 14, 1788, fol. 1r, MS 307, MNHN: "Ces Jardiniers ont aussi l'ordre de sa charger des arbres à Epicier que vous voudriez Bien leur procurer du Jardin du Roi de l'Isle de France et pour lesquels le ministre vous à escrit." Note that Céré would conventionally receive orders from La Luzerne, who, as the minister of the marine, was his direct superior, and not from Thouin.
50. Pierre Mulot, Île de France, to André Thouin, March 12, 1789, MS 307, MNHN: "Il di[t] que si les englois [sic] venoit enprendre ce pays ces plantes aurois prise [sic] que cela feroit tort a la nation."
51. Guillaume Lührman and Pierre Mulot, Île de France, to André Thouin, Paris, April 7, 1789, MS 307, MNHN.
52. R. C. Barrault, Île de France, to André Thouin, April 7, 1789, MS 307, MNHN: "Je vous annonce que c'est avec beaucoup de peine qu'ils [les jardiniers] on obtenu les Épiseries [sic], malgré les demandes Réitérées qu'en ont faites les ambassadeurs."

53. Pierre Mulot to André Thouin, June 4, 1789, fol. 1r, MS 307, MNHN: "Monsieur Ceré nous avoit [sic] donner des gyrofiliers . . . il sont tous mort . . . il a peries [sic] des plantes d'Europes aussi je crai [sic] que meut [?] tous . . . [avant?] que nous soyons arivez [sic]."
54. Pierre Mulot, Pondicherry, to Jean-Nicolas Céré, Île de France [received July 21, 1789], fol. 1r, MS 307, MNHN: "Les muscadiers ne sont pas trop bien portent Les autre plantes Se porte[nt] bien."
55. For more on Céré, see J. P. F. Deleuze, "Notice sur M. de Céré," *Annales du Muséum d'Histoire Naturelle* 16 (1810): 329-37.
56. André Thouin, "Instructions pour diriger les Jardiniers dans la Culture des Végétaux en Nature destinés au Nabab Typoo Sultan pendant leur Voyage sur Mer," fol. 20r, MS 307, MNHN.
57. Ibid.
58. Draft letter from André Thouin, Paris, to Jean-Nicolas Céré, Île de France, October 14, 1788, fol. 1r, MS 307, MNHN: "Je vous en aurai la plus sincere [sic] obligation, ainsi que de leur donner des Conseils sur les procedés [sic] d'agriculture les plus propres au Climat de l'Inde afin de leur eviter [sic] des tentatives et des Essais souvent longs et infectueux [sic]. Si vous aviez le tems de leur faire rediger [sic] par escrit [sic] vos observations a ce sujet vous leur rendriez un grand Service et vous mettriez le comble a vos Bontés."
59. Pierre Mulot, Brest, to André Thouin, Paris, November 9, 1788, fol. 1v, MS 307, MNHN: "Nous avons eut [sic] beaucoup de pe . . . [peine?] pour trouver . . . [assez?] place sur les vaisaux pour nos abre[s]."
60. Laurent, Brest, to André Thouin, Paris, November 15, 1788, fols. 1r, 2v, MS 307, MNHN.
61. Pierre Mulot, Île de France, to André Thouin, Paris, March 12, 1789, fol. 1v, MS 307, MNHN: "Nous n'avons pas ceme [i.e., semé] de grene [i.e., graines]. . . parce que le veceaux [i.e., vaisseaux] trop embarce [i.e., embarrassé?] le capitene [sic] et les officier [sic]. . . [sont] tout [?] deja tres malcontent d'avoir tant d'embara sur les veceaux."
62. Hilda Grieve, *A Transatlantic Gardening Friendship, 1694-1777* (Essex: Historical Association, 1981), 13, 23. ಈ ರೀತಿಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಅತಿ ಕುಖ್ಯಾತ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ 1789ರಲ್ಲಿ ಬೌಂಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ದಂಗೆ. ತಾಹಿತಿಯಿಂದ ಕ್ಯಾರಿಬಿಯನ್ನಿಗೆ ನಾವಿಕ ಬ್ಲಿಫ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೌಂಟಿಯು, ಜೀವಂತ ದೀವು ಹಲಸಿನ ಗಿಡಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು.
63. Pierre Mulot, Île de France, to André Thouin, Paris, March 12, 1789, fol. 3v, MS 307, MNHN.
64. Pierre Mulot [?], Île de France, to André Thouin, Paris, March 12, 1789, fol. 4r, MS 307, MNHN: "La raison pour quoi que M. Cere n'est pas venu a notre bord ces [sic] que le Capitene ne l'a pas été voir ni escri, lui qui ne veut pas s [?] ce soumetre [sic] au capitene [sic]. Cela a cause qui n'est pas venu abord. Efetivement [sic] le capitene es[t] un homme etrement [sic] haut."
65. Draft letter from André Thouin, Paris, to Pierre Ruffin, October 14, 1789, fol. 1r, MS 307, MNHN: "Je vous les recommande tant pour leur faire d'avoir un peu d'aisance sur le vaisseau qui doit les conduire dans l'Inde, leur procurer une nourriture saine et suffisante, que pour leur prouver les moyens de Cultiver et de conserver les végétaux qu'ils transportent avec eux."
66. Pierre Mulot [?], Île de France, to André Thouin, Paris, March 12, 1789, fol. 4r, MS 307, MNHN: "Notre navigations n'a pas de plus cureuse [?] car notre été mal tout la traversé [sic] nous avons été nourie comme les matelot . . . les ingenieurs et les deux medecin magoit [magoin? mangaient?] a la tables des officier[s]."
67. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಜಾಲಗಳ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೇರುವ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ. Spary, *Utopia's Garden*, 84-92.
68. André Thouin, Paris, to R. C. Barrault, October 29, 1789, MS 307, MNHN: "Cette Belle Partie des Sciences est presque entierement [sic] neuve pour les Europeens [sic]. . . en faisant diversion a votre travail ordinaire [l'étude de la botanique] vous menagera [sic] dans votre patrie une reception [sic] agréable et un rang distingué dans la republique [sic] des lettres."

69. Pierre-Rémy-François Willemet, Brest, to André Thouin, October 27, 1788, fol. 2r, MS 307, MNHN: "Si votre crédit auprès du Ministre voulait nous faire recommander à tous les principaux de cette ville, ce seroit un nouveau service que vous nous rendriez."

70. Pierre-Rémy-François Willemet, Brest, to André Thouin, November 5, 1788, fol. 1v, MS 307, MNHN: "Je vous prie donc, Monsieur, de vouloir bien employer l'amitié que vous nous avez témoignée, à rappeler [sic] à M. de Pouget, qu'on doit nous fournir à Brest, des magasins [sic] du Roi, non seulement des médicamens [sic], mais encore du papier, du liège [sic], et du fer blanc, et autres choses semblables, mais qu'on ne peut rien nous livrer tant que les ordres du ministre ne seront pas arrivés."

71. Pierre-Rémy-François Willemet, Brest, to André Thouin, November 5, 1788, fol. 1v, MS 307, MNHN: "Je vous prie donc d'employer toute votre crédit, pour nous faire servir avec promptitude."

72. André Thouin, Paris, to Pouget [?], November 12, 1788, MS 307, MNHN.

73. Pierre Mulot and Guillaume Lührman, Brest, to André Thouin [received October 30, 1788], postscript from Guillaume Lührman, fol. 2r, MS 307, MNHN: "Monsieur jan [sic] Thouin je un gras [grace?] a vous demandé [sic] que je obliès [i.e., oublié?][.] S'il [?] vous vudrie [i.e., voudrez?] avoïrre [sic] la bontes de prandre [sic] un garSon jardinier lequel que je deja demande a monsieur jan Thoin [sic] Qui demeure che[z] Monsieur le Marquis d'Conflan. Monsieur M. Zimmerman garson jardinier

74. R. C. Barrault, Île de France, to André Thouin, April 7, 1789, fol. 1v, MS 307, MNHN; and André Thouin, Paris, to R. C. Barrault, October 27, 1789, f. 1v, MS 307, MNHN.

75. André Thouin, Paris, to Pierre-Rémy-François Willemet, November 27, 1789, MS 307, MNHN: "Depuis votre depart vous nous avons donné aucun signe de vie et Si les Jardiniers et votre ami M. Barrault ne nous avoient écrit [sic] que vous portiez bien nous vous croirions mort, cela n'est pas bien de l'aisser [sic] ainsi vos amis dans l'inquietude [sic], réparez au plus tôt je vous prie."

76. ವಿಲ್ಲಮೆಟ್ ಇತರ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೊಡನೆ ಸಂವಹನ ಮಾಡಿದ್ದನಂತೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬಾನ್-ಲೂಯಿ ಮಿಲನ್ ಕೂಡ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು. ಆತ ತನ್ನ ಇಲೋಜ್ ಫಾರ್ ವಿಲ್ಲಮೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ ವೈದ್ಯನು ಕೇಪ್ ಆಫ್ ಗುಡ್ ಹೋಪ್‌ನಿಂದ ತನಗೋಸ್ಕರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಒಂದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಎಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಗಿಡಗಳು, ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ್ನು ತಲುಪಲಿಲ್ಲ. Aubin-Louis Millin, "Notice sur Rémi Willemet," *Actes de la Société d'Histoire Naturelle de Paris* 1 (1792): 129.

77. Spary, *Utopia's Garden*, 67-68.
